

Hoja Ýusup Hemedany

Category: Kitapcy,Taryhy şahslar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Hoja Ýusup Hemedany YUSUF-I HEMEDANI «Rahmetullahi Aleyh»

On birinci ve on ikinci yüzyıllarda yetişen evliyânın büyüklerinden.

İsmi Yûsuf bin Eyyub, künyesi Ebû Yâkub'dur.

İnsanları Hakk'a dâvet eden, onlara doğru yolu gösterip, hakîkî saâdete kavuşturan ve kendilerine Silsile-i aliyye denilen büyük âlim ve velîlerin sekizincisidir.

1048 (H.440) senesinde Hemedan'da doğdu.

1141 (H.535)de Herat'tan Merv'e giderken yolda vefât etti. Merv'de bulunan kabri ziyâret yeridir.

On sekiz yaşında Bağdat'a gelip fıkıh ilmini Ebû İshâk-ı Şirâzî'den öğrendi. Yaşı küçük olmasına rağmen, Ebû İshak rahmetullahi aleyh kendisine husûsî ihtimâm gösterirdi. Bunun ve diğer fıkıh âlimlerinin derslerine devâm etmekle, Hanefî mezhebinde fıkıh ve münâzara âlimi oldu. İsfahan ve Semerkant'ta, zamânının meşhur hadis âlimlerinden hadis ilmini öğrendi. Tasavvufu Ebû Ali Fârmedî hazretlerinden öğrenip, sohbetinde yetişerek kemâle ulaştı. Abdullah-ı Cüveynî, Hasan Simnânî gibi büyüklerle görüşüp, sohbet etti ve onlardan ilim öğrendi.

Altmış yıldan fazla, insanlara doğru yolu göstermekle meşgul oldu. Yüzlerce talebe ondan ders aldı. Abdullah-ı Berkî, Hasan-ı Endâkî, Ahmed Yesevî ve Abdülhâlık-ı Goncdüvânî gibi büyük velîler yetiştirdi. Bunlardan Ahmed Yesevî, Türkistan tarafına göç edip, insanları irşâd ederek büyük hizmetler yaptı.

Yûsuf-ı Hemedânî «rahmetullahi aleyh» önce Merv'de bir müddet kalıp Herat'a gitti. Herat'ta uzun zaman kaldıktan sonra, tekrar Merv'e gelip bir müddet daha kaldı ve tekrar Herat'a döndü. Herat'tan Merv'e giderken yolda vefât etti.

Yûsuf-ı Hemedânî, bütün dostlarına, talebesi Abdülhâlık-ı Goncdüvânî'ye tâbi olmalarını söyledi. Kendisinden sonra, bu

talebesi insanlara doğru yolu gösterdi.

Yûsuf-ı Hemedânî Irak, Horasan, Mâverâünnehr bölgelerinin muhtelif şehirlerinde bulunarak, halka saâdet yolunu anlatmakla meşgul olmuştur. İlmi, fazîleti ve kerâmetleriyle İslâm dünyâsında tanınıp çok sevilmiştir.

Hakîkî İslâm âlimlerinden ve evliyânın büyüklerinden olan Yûsuf-ı Hemedânî «rahmetullahi aleyh», orta boylu, buğday benizli, kumral sakallı, zayıf bir zâttı. Eline ne geçerse muhtaçlara verir, kimseden bir şey istemezdi. Herkese iltifât eder, yumuşak ve merhametli davranırdı. **Yolda yürürken bile Kur'ân-ı kerîm okumakla meşgul olurdu.**

Arada bir, yüzünü Hemedân'a çevirir ve çok ağlardı. Selmân-ı Fârisî hazretlerinin asâsı ile sarığı kendisindeydi. Her aybaşında, Semerkant âlimlerini çağırarak onlarla sohbet ederdi. İnsanlarla uğraşmaktan, onları yetiştirmek için çalışmaktan hiç sıkılmazdı. Bir taraftan yanına gelen herkese doğru din bilgilerini öğretmeye çalışır, diğer taraftan, ağrılara ve yaralara ilâç yaparak herkesin derdine yetişmeye gayret ederdi. Böylece, maddî ve mânevî hastalıkların mütehasıs bir tabibi olduğunu gösterirdi.

Talebelerine ve kendisini sevenlere dâimâ Peygamber efendimizin ve Eshâb-ı kirâmın yolunda gitmelerini tavsiye ederdi. Kalbi, bütün mahlûkât için derin bir sevgi ile doluydu. Gayri müslimlerin evlerine giderek, onlara İslâmiyeti anlatırdı. Her şeye sabır ve tahammül eder, herkese karşı muhabbet gösterirdi. Altın ve gümüş eşyâ kullanılmasına müsâade etmez, fakirlere zenginlerden daha fazla îtibârederdi. Zühd sâhibiydi. Dünyâya ehemmiyet ve kıymet vermezdi. Odasında hasır, keçe, ibrik, iki yastık ve bir tencereden başka bir şey bulunmazdı. Talebelerine, dört büyük halîfenin menkıbe ve fazîletlerinden bahseder, onların ahlâkı ile ahlâklanmalarını nasihat ederdi. Menâzil-üs Sâyirin ve Menâzil-üs-Sâlikîn adlı eserleri vardır.

Yûsuf-ı Hemedânî'ye; "İslâm âlimlerinin ve kıymetli rehberlerin azalıp, yok olduğu zaman ne yapmak lâzım?" denildiğinde; "O zaman her gün o büyüklerin yazdığı kitaplardan bir miktar okuyunuz." buyurdu.

Sayırsız kerâmetlerin ve fazîletlerin kendisinde toplandığı velî-i kâmil bir zâttı. Kerâmetlerinin en büyüklerinden birisi; Allahü teâlâyı tanımak yolunda çok yüksek derece ve makamlar sâhibi olan, Abdülhâlık-ı Goncdüvânî gibi büyük bir velîyi yetiştirmesidir.

Ebû Saîd Abdullah, Abdülkâdir-i Geylânî hazretleri ve İbn-üs-Saka ilim tahsili için Bağdat'a gelmişlerdi. Yûsuf-ı Hemedânî Bağdat'ta Nizâmiye Medresesinde vâz ediyordu. İbn-üs Saka adındaki meşhur bilgin kalkıp saygısızca bir şey sordu. Ona otur senin sözünden küfür kokusu geliyor buyurdu. Hakikaten İbn-üs Saka o zaman İstanbul'a sefir olarak gidip orada Hristiyan oldu.

Bir gün, Hemedân'dan bir kadın ağlayarak, Yûsuf-ı Hemedânî'nin huzûruna geldi ve dedi ki:

"Oğlumu Bizanslılar esir etmişler."

"Sabredin."

"Sabredecek hâlim kalmadı."

Bunun üzerine Yûsuf-ı Hemedânî hazretleri:

"Yâ Rabbî, bu kadının oğlunu esirlikten kurtar. Üzüntüsünü neşeye çevir!" diye duâ etti.

Kadın eve gelince, bir de ne görsün, oğlu evde oturuyor! Şaşakaldı. Oğluna:

"Anlat evlâdım! Buraya nasıl geldin?"

"Biraz evvel İstanbul'daydım. Ayaklarım bağılıydı. Başımda muhâfız vardı. Âniden bir kimse geldi. Beni kaptığı gibi, bir anda buraya getirdi." dedi.

© 2019 Mustafa Kıbrıslı. Taryhy şahslar